

Homeopathie is een placebo, en wat dan nog ?

Opinie-2014 05 14 - Homeopathie is een placebo, en wat dan nog?

Jos Vranckx is journalist en auteur van 'Geloof als geneesmiddel / De vergeten factor X?'.
"Geneeskunde is géén exacte wetenschap, dogmatisch denken heeft geen zin", schrijft hij. .

De erkenning van homeopathie door minister Onkelinkx doet de welles-nietesemoties weer hoog opslaan (DM 13/5). Wetenschappelijk zijn de pilletjes van melksuiker onzin en bedrog. Daartegenover staat het feit dat patiënten getuigen over positieve ervaringen, ook bij hun kinderen - en zelfs hun huisdier! Hoe kan dat? Een uitweg voor dit dilemma biedt recent onderzoek over de verbluffende potentie van geloof, verwachting en menselijke empathie op gezondheid en genezing.

Vorige maand werd aan de medische faculteit van de VUB een studie voorgesteld die onopgemerkt is gebleven, hoewel ze nieuw licht werpt op het debat. De Antwerpse arbeidsgeneesheer Jean-Luc Mommaerts werd doctor in de medische wetenschappen met zijn thesis Sub-conceptual Processing in Medicine: From Body & Mind to Health & Healing. Dat de bekende professor Willem Betz, boegbeeld van de stichting SKEPP voor de ontmaskering van pseudo-wetenschap, een van de promotoren was, maakte dit nog extra pikant.

Wellicht voor het eerst werd een omvattend overzicht gepresenteerd van experimenteel onderzoek, inzichten en verklaringsmodellen over de rol van het onbewuste voor genezing en gezondheid. Een fascinerend onderzoeksdomein in het grensgebied van neurowetenschappen, immunologie en psychologie en raakpunten met antropologie en filosofie.

Banbliksems

Alles draait rond het zogenaamde placebo-effect. Feit is dat de werking van medicamenten voor 20 tot 80 procent het gevolg is van dit effect: onbewuste autosuggestie. Het meest bij pijnstillers en antidepressiva, maar zelfs bij chirurgie kan dit effect spelen. Geloof, hoop en verwachting - bewust en onbewust - brengen processen in het brein op gang die het immuunsysteem mobiliseren en zo kunnen bijdragen tot gezondheid en genezing.

De studie biedt een verklaring voor het toenemende succes - vooral bij hoger opgeleiden - van de zogenaamde alternatieve of complementaire geneeswijzen, waaronder homeopathie, tegen alle wetenschappelijke banbliksems in. De homeopaat behandelt immers niet de ziekte maar de patiënt in zijn eigenheid en met oog voor zijn levensloop en context, in een relatie van empathie en aandacht. Wat bij de patiënt de zelf-genezingskrachten op gang kan brengen. Net als angst kan ook vertrouwen 'besmettelijk' werken.

Darwin schreef het al in zijn 'Descent of Man': "We onderschatten makkelijk de mentale krachten van de hogere dieren, in het bijzonder die van de mens." Lichaam en geest overlappen elkaar, ons wakkere bewustzijn is maar het topje van de mentale ijsberg. **Dokter Mommaerts, zoals eerder al neuroloog Dick Swaab of epidemioloog Luc Bonneux, pleit er dan ook voor de therapeutische kracht van het placebo-effect te verdiepen, te gebruiken en te ontwikkelen in de gewone geneeskunde. "Het placebo-effect kan gebruikt worden zonder het placebo zelf." Bijvoorbeeld via meditatie en gedragstherapie.** Het recente onderzoek in Nijmegen over het effect ervan als ontstekingsremmer bij jonge vrijwilligers in ijswater is daar een sensationeel voorbeeld van.

Tussen de oren

Het is verbazend dat, ondanks alle wetenschappelijke referenties, deze inzichten zo moeilijk doordringen in de praktijk van onze gezondheidszorg en preventie. De weerstand is deels begrijpelijk, omdat het vertrouwen in de medische wereld terecht heel hoog is. Daarbij komt dat onder de vlag van 'mind/body' heel wat onzin wordt verkocht op de gezondheidmarkt. Er lopen zelfs fundamentalisten rond voor wie alle ziektes 'tussen de oren' zitten. Kwetsbare mensen dreigen zo met schuldgevoelens én bijkomende stress te worden opgezaagd.

Toch biedt louter focussen op fysieke en biologische verklaringsmodellen en symptoombestrijding geen uitweg voor de huidige crisis in de gezondheidszorg, met name de epidemie van chronische, psychosomatische en stressziekten, die vaak wijzen op onderliggende psychosociale of existentiële problemen.

Geneeskunde is géén exacte wetenschap, dogmatisch sciëntisme heeft hier geen zin. Gezondheid en genezing hebben méér dan men denkt te maken met onvatbare emoties, met cultuur en waardepatronen, mensbeeld. Kunst, natuur, rituelen, pelgrimages, spiritualiteit en religie zijn therapeutisch geladen.

Het eenzijdige verketteren van homeopathie brengt ons geen stap verder. De uitdaging zou moeten zijn te streven naar een ruimere visie op gezondheidszorg, niet exclusief maar inclusief, die alle krachten mobiliseert om menselijk leed door ziekte te voorkomen en te bestrijden.